

[Time: 3 Hours]

[Marks : 100]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B: 1. Attempt all questions.
2. Discuss case law wherever required.

- 1 Answer in short (Not more than two sentences) 20
- What does 'Socialist' means?
 - What is doctrine of eclipse?
 - What is ex-post facto laws?
 - What is meant by 'protection against self-Incrimination'?
 - State any two Fundamental duties?
 - What is a joint session of the parliament?
 - What is an ordinance and who has the power to issue an ordinance?
 - What are the grounds for declaration of State Emergency?
 - What is meant by 'Doctrine of pleasure'?
 - What are the three postulates of Rule of Law?
2. Write short notes (Any four) 20
- Preamble of the constitution
 - Object and importance of Directive Principles
 - Comptroller and Auditor General of India
 - Money bill
 - Theory of Basic Structure
 - Right to Privacy
3. Situational Questions (Any Two) 12
- Under the cinematography Act, 1952 Censor Board is empowered to issues the certificates to films into 'A' and 'U' category. It is argued that the classification of films amount to discrimination and result in violation of freedom of speech and expression.
 - Does the categorization of films into 'A' and 'U' amount to discrimination? Why?
 - What is reasonable classification?
 - Manoj was arrested by police in connection with investigation of an offence of Murder. While interrogation he died in police custody. His family members alleged that it is a custodial death.
 - Can family members file a writ petition? State the relevant articles.
 - Which is the landmark judgment for custodial death laid down by the Supreme Court.
 - The police commissioner of City 'A' issued an order against Sujit an editor of the Marathi Newspaper to submit his news articles in duplicate for scrutiny before publication.
 - Does the said order violate Sujit's fundamental right? If yes which fundamental Right is violated?
 - On what grounds state can impose restrictions on such right?

4

Answer in brief (Any four)

48

- a) Discuss the salient features of the Constitution of India.
- b) Explain the test of reasonable classification on right to equality with relevant case laws.
- c) Explain the various dimensions of right to life and personal liberty guaranteed under Article 21 of the constitution with relevant case-laws.
- d) What is Judicial Activism? Explain it with the help of case laws.
- e) What is Constitutional Amendment? Explain the procedure by which Constitution can be amended?
- f) Elaborate the various provisions of the protection of Civil Right Act, 1955 in safeguarding the rights of Scheduled Castes & Scheduled Tribes.

वेळ: ३ तास

गुण : १००

Please check whether you have got the right question paper.

सूचना:

१. सर्व प्रश्न सोडवा.
२. आवश्यक असेल तिथे न्याय निवाड्याचे संदर्भ द्या.

१. दोन वाक्यात खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. २०
- अ) समाजसत्तावाद म्हणजे काय ?
ब) 'डॉक्ट्रीन ऑफ एक्लीप्स' म्हणजे काय ?
क) 'एक्स-पोस्ट फॅक्टो लॉ' म्हणजे काय ?
ड) सेल्फ इन्क्रीमीनेशन' पासून संरक्षण म्हणजे काय ?
इ) कोणतीही दोन मूलभूत कर्तव्ये सांगा.
फ) संसदेचे संयुक्त अधिवेशन म्हणजे काय ?
ग) वटहुकुम म्हणजे काय आणि तो काढण्याचे अधिकार कोणाला आहेत ?
ह) राज्यात आणिबाणीची घोषणा करण्याची कारणे लिहा.
य) 'मर्जीचे तत्त्व' (Doctrine of pleasure) म्हणजे काय ?
ज) कायद्याचे राज्य (Rule of Law) चे तीन महत्वाचे सिध्दांत लिहा.
२. टिपा लिहा (कोणतेही चार) २०
- अ) संविधानाची प्रस्तावना
ब) निर्देशक तत्त्वांचे उद्दिष्टे व महत्व
क) भारताचे नियंत्रक व महालेखापाल
ड) वित्तविधेयक
इ) घटनेच्या मुलभूत आराखड्याची संकल्पना
फ) 'एकांतपणेचा' अधिकार (Right to Privacy)
३. सोडवा (कोणत्याही दोन) १२
- अ) सेंसॉर बोर्ड हे सिनेमाटोग्राफी ॲक्ट, १९५४ अंतर्गत चित्रपटांना 'अ' आणि 'यु' असे प्रमाणपत्र बहाल करतात. चित्रपटांचे वर्गीकरण हे भेद करणाचे तसेच ते भाषेचे स्वातंत्र्य भंग करणारे आहे असे तर्कवाद करण्यात आले आहे.
१) चित्रपटांचे 'अ' आणि 'यु' असे वर्गीकरण हे भेद करणारे आहे का? कारणे द्या.
२) समंजस वर्गीकरण म्हणजे काय?

- ब) खुनाच्या प्रकरणातील तपासाच्या संदर्भात पोलीसांनी मनोज ला अटक केली. चौकशी दरम्यान तो पोलीस कोठडीत मरण पावला. त्याच्या नातेवाईकांनी पोलीसांवर 'कोठडीतील मृत्यू' चा आरोप केला.
- १) नातेवाईक प्राधिलेख अर्ज दाखल करू शकतात का? राज्यघटनेतील संबंधित अनुच्छेद लिहा.
 - २) सर्वोच्च न्यायालयातर्फे कोणत्या खटल्यामध्ये 'कोठडीतील मृत्यू' ह्या संदर्भात ऐतिहासिक निर्णय देण्यात आला?

- क) 'अ' शहराच्या पोलीस आयुक्तांनी मराठी वर्तमानपत्राचे संपादक सुजीत याला त्याचा लेख प्रकाशनपूर्व परिक्षण करण्यासाठी संबंधित लेख दोन प्रतित हजर करण्याचे आदेश दिले.
- १) संबंधित आदेशामुळे सुजीतच्या मुलभूत हक्कांचा भंग झाला आहे का?
 - २) शासन कोण-कोणत्या आधारा अंतर्गत सदर मुलभूत अधिकारांवर बंधन घालू शकतो?

४८

४. खालील प्रश्न सोडवा (कोणतेही चार)

- अ) भारतीय राज्यघटनेची ठळक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- ब) 'रास्त वर्गीकरणाची कसोटी' या संज्ञेचा खुलासा समानतेच्या हक्काच्या अनुषंगाने त्यासंबंधीचे न्यायनिर्णय देऊन स्पष्ट करा.
- क) भारतीय घटनेचे कलम २१ मध्ये जीवन जगण्याचा व स्वातंत्र्याचा दिलेला अधिकार व त्या संबंधित विविध पैलू सांगून त्यासंबंधीचे विविध न्यायनिर्णय स्पष्ट करा.
- ड) न्यायीक सतर्कता म्हणजे काय? महत्वाचे न्यायालयीन निर्णयाच्या मदतीने स्पष्ट करा.
- इ) घटनादुरुस्ती म्हणजे काय? घटना दुरुस्तीची कार्यप्रणाली स्पष्ट करा.
- फ) नागरी संरक्षण कायदा १९५५ मधील महत्वाच्या तरतुदी अनुसूचित जाती अनुसूचित जनजातीतल्या वर्गाच्या जनतेच्या अधिकारांना कसे बळकट करतात ते स्पष्ट करा.